

Jak to vypadá s novelou advokátního tarifu?

Rozhovor s předsedou České advokátní komory JUDr. Robertem Němcem, LL.M.

Již celá léta usilují představitelé České advokátní komory o novelizaci advokátního tarifu, který se nezměnil od roku 2006. Příslib, že k valorizaci advokátních odměn dojde, učinil začátkem letošního roku stávající ministr JUDr. Pavel Blažek, Ph.D., který po jednání s představenstvem ČAK na půdě Komory uvedl, že novela by měla nabýt účinnosti v polovině roku 2023.

- **Jaký je aktuální stav novely advokátního tarifu? Stihne se původně avizovaný termín účinnosti dne 1. 7. 2023?**

Návrh novely prošel připomínkovým řízením a nyní bude potřeba vypořádat uplatněné připomínky. Jelikož se jich sešlo opravdu hodně (cca 120 stran, pozn. redakce), nelze očekávat, že by se předpokládaný termín účinnosti 1. 7. 2023 stihl. Důležitější však je, aby se návrh jako takový podařilo prosadit, účinnost nehraje nejdůležitější roli.

- **Čeho se uplatněné připomínky týkaly?**

Lze je rozdělit na dvě skupiny – věcné a rozpočtové. Ty věcné se týkaly vlastních změn jednotlivých tarifních hodnot, jak je Česká advokátní komora navrhovala, případně požadovaly výslovné doplnění odměn ve specifických případech, např. ve věcech nekalé soutěže. Většina připomínek se však podle očekávání zaměřila na dopady vyhlásky na státní rozpočet.

- **Jaké připomínky byly nezásadnější?**

Pochopitelně ty, které se týkaly mandatorních výdajů státu. Zásadní připomínku v tomto směru uplatnilo Ministerstvo financí, ale také celá řada soudů, které upozorňovaly na to, že přijetím vyhlásky v navržené podobě by došlo k výraznému nárůstu výdajů soudů, a to mnohonásobně vyššímu než o avizovanou inflaci. Návrh totiž počítá se zvýšením sazby mimosmluvní odměny při současném nárůstu tarifních hodnot a se změnou délky časových úkonů ze dvou hodin na každou započatou hodinu, což v některých případech povede ke zvýšení odměny v řádu stovek procent.

- **Proč tomu tak je?**

Snahou České advokátní komory je valorizovat tarif tak, aby výše mimosmluvní odměny odpovídala dnešním cenovým hladinám. Je potřeba si uvědomit, že cena služeb advokátů je nyní na stejné úrovni jako před 17 lety, což nelze ničím ospravedlnit. Jak vysvětlíte advokátům, že jim stát nechce 17 let valorizovat odměnu, zatímco platy státních zástupců a soudců rostou každý rok? Proč museli advokáti jako jediná justiční profese až do roku 2021 platit tzv. povodňovou daň ve výši 20 % z odměny vyplácené státem? Zvýšení mimosmluvní odměny o míru inflace je tak z našeho pohledu minimum, co by stát měl pro advokáty udělat. Současně s tím jsme však

navrhovali i změny ve způsobu určení tarifních hodnot tam, kde stávající úprava byla zjevně podhodnocená už v době jejího přijetí. Bohužel jde většinou o ty případy, kdy její výše má vliv na státní rozpočet.

- **O které případy konkrétně jde?**

Základním pravidlem pro stanovení tarifní hodnoty musí být výše peněžitého plnění nebo cena věci nebo práva, pokud lze vyjádřit v penězích. Jedině tak se zajistí předvídatelnost odměny advokáta, na kterou opakovaně upozorňoval Ústavní soud. Z tohoto pravidla však nyní existuje celá řada výjimek (viz § 9 advokátního tarifu, pozn. redakce), která v mnoha případech stanoví tarifní hod-

notu mnohonásobně nižší, než jaký je předmět řízení. Toto navrhujeme změnit, což pochopitelně vyvolává vyšší dopady na státní rozpočet než avizované zvýšení o inflaci. Týká se to veškerých řízení s náhradou nemajetkové újmy v penězích, správních i soudních řízení ve správních věcech, řízení ve věcech obchodních společností a družstev, ochrany průmyslového vlastnictví a celé řady dalších věcí.

• Jak budete tuto situaci řešit?

Problém s advokátním tarifem je ten, že upravuje tři naprosto odlišné otázky. V první řadě stanoví výši mimosmluvní odměny, což je subsidiární způsob stanovení odměny advokáta pro případ, že nebyla dohodnuta smluvní odměna. To je základní účel tarifu stanovený zákonem o advokacii. Tato úprava přitom nemá vůbec žádný dopad na státní rozpočet, neboť odměnu advokáta hradí klient. Zároveň se však podle výše mimosmluvní odměny stanoví náhrada nákladů řízení, což už s sebou přináší dopad na státní rozpočet, zejména tam, kde náklady řízení hradí stát. A třetím okruhem je odměna advokátů *ex officio*, tedy odměna hrazená státem. Tyto náklady jdou výhradně za státem, tj. především za jednotlivými soudy, které advokáty v nejrůznějších druzích řízení ustanovují. A jelikož jde o spojené nádoby, kde nelze zvyšovat pouze jednu z uvedených složek, musí dojít ke zvýšení všech tří zároveň.

• Není pro to nevhodná doba, když stát seškrťává vládní výdaje, kde může?

Česká advokátní komora upozorňovala na nutnost zvýšení odměny v průběhu let opakovaně, a to i v době hospodářského růstu. Ale odpověď každé vlády zněla, že změna není možná, protože je nutné šetřit a snížit vládní výdaje. Takto argumentovala i celá řada ministrů spravedlnosti z řad advokátů. Takže namísto valorizace mimosmluvní odměny stát odměnu advokátů aktivně snižoval. Nešlo jenom o povodňovou daň, jejíž výše jeden čas dosahovala až 30 %, ale rovněž o zastropování výše odměny hrazené státem, zavedení speciální (rozuměj nízké) odměny ve formulářových žalobách (§ 14b advokátního tarifu), zvláštní tarifní hodnotu pro opatrovníky atp. Proto si velice ceníme snahy ministra Blažka tuto situaci řešit, byť chápeme, že ho to staví do nelehké situace.

• Jaký bude další postup?

Čeká nás v první řadě jednání na Ministerstvu spravedlnosti za účelem vypořádání připomínek soudů, kde se pokusíme obhájit, proč se mimosmluvní odměna zvyšuje víc než o míru inflace. K tomu by mělo dojít ve druhé polovině června. Následně bude potřeba vyřešit zásadní připomínky ostatních připomínkových míst, zejména na Ministerstva financí. Pevně věřím, že naše argumenty pochopí a valorizaci mimosmluvní odměny podpoří.

✦ Red.

Představenstvo ČAK schválilo novelu zvyšující bezpečnost advokátních úschov

Představenstvo ČAK schválilo na své květnové schůzi návrh novely stavovského předpisu o advokátních úschovách. Jde o první fázi procesu zvýšení bezpečnosti advokátních úschov.

Advokát bude nově povinen informovat klienty, tj. všechny účastníky smlouvy o advokátní úschově, jak složitele, tak i příjemce, o možnosti nastavení automatických aktuálních oznámení od banky o jakýchkoli pohybech na účtu advokátní úschovy.

Advokát bude povinen účastníkům smlouvy o advokátní úschově tuto možnost nabídnout, a budou-li klienti tento typ zabezpečení úschovy vyžadovat, bude advokát povinen zajistit, aby jim banka zasílala informace o pohybech a zůstatku na účtu advokátní úschovy (zpravidla prostřednictvím elektronického bankovníctví).

Bude však každopádně na účastnících smlouvy o advokátní úschově, zda této formy ochrany využijí či nikoli.

Souhlas, aby banka tyto informace klientům zasílala, nebude smět advokát během trvání úschovy zrušit.

Pokud si to klient bude přát, bude mít dále advokát povinnost oznámit Komoře adresu elektronické pošty klienta, na níž mu bude Komora zasílat průběžné informace o oznámeních, která v jeho věci advokát zaslal do elektronické knihy úschov. Díky tomu bude mít klient přehled, zda advokát úschovu Komoře nahlásil a ukončil.

První fáze implementace zvýšené ochrany advokátních úschov nabude účinnosti třicet dní po publikaci novely ve Věstníku ČAK č. 2/2023.

V horizontu jednoho roku až dvou let, v návaznosti na plánovaný upgrade systému, by měla být elektronická kniha úschov rozšířena o novou funkcionalitu, kdy bude Česká advokátní komora za účelem zvýšení kontroly plnění povinností advokáta při advokátních úschovách přijímat oznámení bank o pohybech na účtech advokátních úschov.

Rovněž v tomto případě se bude jednat toliko o možnost pro klienty, tedy bude jejich volbou, zda zvýšené transparentnosti advokátních úschov, o které je advokát bude povinen informovat, využijí.

Podle průzkumu ČAK možnost zasílání automatických notifikací nabízí většina tuzemských bank, které mají ve svém portfoliu advokátní úschovy.

✦ Red.